

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

МАТЕРІАЛИ
круглого столу (вебінару)

«ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЮ НАДЗВИЧАЙНИХ
СИТУАЦІЙ, РЕАГУВАННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЯ ЇХ
НАСЛІДКІВ»

23 лютого 2023 року
Харків

Тематичний напрямок 2
«РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТА ЛІКВІДАЦІЇ ЇХ НАСЛІДКІВ»

УДК 614.88

**ВИМОГИ ДО СПЕЦІАЛЬНИХ СПОРУД ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ПОЖЕЖНИХ
– РЯТУВАЛЬНИКІВ ДО ДІЙ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ**

Абрамов Ю.О., д.т.н, проф., НУЦЗ України
Собина В.О., к.т.н., доц., НУЦЗ України

Робота пожежників здійснюється у різних умовах. Іноді гасіння пожежі переходить у справжню боротьбу за виживання – цьому сприяють аномально високі температури, задимленість, токсичність палаючих речовин.

Спеціальні споруди підготовки пожежних повинні забезпечити умови знаходження та підготовки фахівців, які максимально наближені до ситуацій на пожежі. За допомогою спеціальних споруд курсанти вищих навчальних закладів ДСНС та діючі співробітники ДСНС проходять практичне навчання та відточують наявні навички.

Є кілька правил щодо того, яким має бути навчальний полігон:

1. Вогнева смуга пожежних має бути максимально віддалена від житлових будівель та промислових будівель, щоб вогонь не пошкодив їх.
2. Довжина полігону має бути не менше 150 метрів. Саме така довжина середнього шляху пожежного під час роботи на гасінні вогню. Якщо територія де обладнана вогнева смуга коротше, то етапи перешкод дозволяється ставити у П-подібній або Г-подібній формі.
3. На території обов'язково розташовується пункт командувача, що стоїть окремо, звідки подаються розпорядження до дії. Курсанти чи пожежники слухають лише команди того, хто перебуває у пункті управління.
4. Перед початком практики кожен пожежний або курсант має пройти інструктаж. Поставити підпис за отриманий інструктаж з охорони праці та підтверджує згоду на участь.
5. На території полігону обов'язкова присутність медичного працівника, відповідального за здоров'я пожежників.

Досвід використання споруд (рис.1), встановлених на пожежних полігонах або в містечках, показує, що професійна майстерність пожежних-рятувальників більш ефективно закріплюється тоді, коли споруди відповідають наступним вимогам:

- дозволяють створювати пізнавальні, вольові та емоційні труднощі і проводити психологічну підготовку пожежних-рятувальників в умовах, максимально наближених до реальних;

- моделюють якомога точніше ті сторони оперативної обстановки, які зустрічаються на пожежі чи при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

- дозволяють створювати умови формування узгоджених дій між номерами оперативного розрахунку, між командирами (начальниками) і підлеглими;

У зв'язку з цим рекомендується, перш ніж приступити до будівництва смуги психологічної підготовки рятувальників, скласти опис обсягу навчальної інформації, що підлягає засвоєнню, і порядку набуття навичок і умінь, необхідних пожежним-рятувальникам в реальній оперативній обстановці.

У кожному разі при спорудженні смуги психологічної підготовки рятувальників необхідно, щоб її елементи відповідали таким вимогам:

- психологічним – сприяли адаптації пожежних-рятувальників до умов

середовища (температурі, звуковим і іншим стрес-факторам);

○ психолого-педагогічним – дозволяли навчати пожежних-рятувальників здатності мобілізувати себе для виконання оперативного завдання в будь-яких умовах.

Рис. 1. Приклад вогневої полоси підготовки пожежних

Конструкцією елементів, що встановлюються на смузі психологічної підготовки рятувальників, повинна передбачатися можливість створення аварійних ситуацій, що дозволяють розвивати у пожежних-рятувальників здатність приймати рішення в складних та екстремальних умовах. Дуже важливо також забезпечити контроль за діями осіб, які навчаються, наприклад реєстрацію числа скоєних помилок, часу, витраченого на виконання окремих вправ і всього заняття. Ці дані необхідні для аналізу допущених помилок і для встановлення відповідних нормативів. Не можна забувати і про створення умов взаємодії між номерами оперативного розрахунку, відділень, так як на заняттях повинні формуватися не тільки професійні знання, навички та вміння кожного окремо, але і злагодженість між номерами оперативного розрахунку та керівником і підлеглим.

Експлуатація оперативно-тактичних полігонів, навчально-тренувальних комплексів, смуг психологічної підготовки рятувальників допускається тільки після введення їх в експлуатацію в установленому порядку. Психологічна підготовка на полігонах і смугах психологічної підготовки рятувальників проводиться в умовах, максимально наближених до реальних, що виникають при ліквідації наслідків НС.

До занять на полігонах, смугах психологічної підготовки рятувальників повинні допускатися особи, які пройшли початкове навчання, здали залік і пройшли цільовий інструктаж. Всі види тренувань виконуються особовим складом в спеціальному захисному одязі та відповідному спорядженні в залежності від цілей і завдань з дотриманням відповідних питань безпеки праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Луц В.І., Лазаренко О.В., Наливайко М.А. Проект смуги вогневої психологічної підготовки пожежників-газодимозахисників // Збірник наукових праць ЛДУ БЖД. Пожежна безпека №24, 2014.

2. Патент України № 127296, МПК G09В 9/00, 2018.

3. Куфлієвський А.С., Гузенко В.А., Соколов Д.Л. Підвищення рівня професійної майстерності курсантів та студентів на смузі психологічної підготовки рятувальників // Проблеми екстремальної та кризової психології. НУЦЗ. Харків. 2011. Вип. 9.